

CATALUNYA

REVISTA SETMANAL

Montaner, núm. 22. ♦ Número solt, 25 cts; -l'any 10 ptes.; trim. 3 ptes. - Estranger, 15 ptes. l'any.

Any VIII

Barcelona 5 Desembre de 1914

Núm. 370

Els neutres

SUMARI

- Els neutres**, per B.
El gest den Verdaguer, per LLUIS BERTRÁN I PIJOAN.
Els prodigis del mètode Montessori, per M. VIDAL.
Del llibre Epigrammata, per J. M. LÓPEZ PICÓ.
Lletra XIII, per JOSEP LLEONART.
Histories extraordinaries d'Edgar A. Poe.-William Wilson-C. R. B traducció.
De l'Obrer, per LLUIS BERTRÁN I PIJOAN.

De la premsa

- Escenas de Londres.-El «gentleman»**, per JOSÉ M.ª SALAVERRÍA.

Informació

- Un manifest.**
Centre Excursionista de Catalunya:
Secció d'Arquitectura.

OBRA NOVA

Primer llibre de Poemes

— DE —

Josep M.ª de Sagarra

Dipòsit: Llibreria d'Alvar Verdaguer

Rambla del Centre, 5

La més alta satisfacció llur és el poder contemplar, desapassionadament, com diuen, la fol·la qui's bat per la eterna mentida de la política; és el poder veure minúscols a llurs peus, tots aquells altres qui són víctimes de la intriga; i el poder respirar olímpicament les aures pures, i no per a tothom accessibles, de l'equanimitat i de la veritat, exalçant-se de la miseria qui's belluga arràn de terra: tot això ells en diuen de ser neutres.

Els, és cert, viuen separats, per damunt tota aqueixa baixesa, qui els fa cloure els ulls, tapar les narius, i girar la testa vers els límpids horitzons de la santa indiferència; però, després de tot, els pobres, tenen bon cor, i saben de plànyer la desgracia d'aquells qui no són sinó germans en humanitat; bondadosament, sobre d'ells deixen destil·lar el bàlsam escollit de llur commiseració, i estan tothora disposats a allargar-los la mà, a aquells infeliços germanets qui espeterneguen en mig del llotar infecte de la política. Ells, els neutres, posats davant el tumulte vibrant de la Ciutat qui's revolta per l'ideal, ço qui primer els mou és un gest d'aversion; amb imperativa positura, la toga mig dilacerada brandant el vent, diuen a chor: *Odi profanum vulgus et arceo*; nosaltres som els primats i l'aristocràcia de la vida; enllà aquest vulgue insípid i calamitós. Després, però, ja se'n penedeixen i fins deixen caure damunt la magna desolació de llurs germans, unes llàgrimes de dolor i de plany; així com Jeremies, vora Jerusalem depopulada.

Els, els neutres, tota la llur formidable potencia la descapdellen, implaca-

blement, damunt els promovedors, els gonfanoners qui arroceguen les multituts infantivoles i càndides. Aquestes és cert que fan mal, però, mereixen més compassió que altra cosa; mes, els altres, els assabentats qui exploten iniquament la materia prima del poble inculte, aquells són els qui deuen sucumbir a les inexorables martellades del més alt odi humanitari, qui té la fornal sagrada en el cenacle espiritual i invisible dels neutres.

Els, després de l'odi transcendental, tenen encara la virtut del menyspreu exquisit, qui s'escorre fiblador cap a tots els qui s'embruten en les riberes de la política. Ells, al fi, tenen més a la vista i com a norma, la pràctica de la vida; entenen amb això que la tranquil·litat de la vida casolana, en la suavíssima companyia de la dona bondadosa, amb la encisera perspectiva d'una taula on, gracies a Déu, no hi manca menjar, és allò summe de l'ideal humà. Perquè sortir al carrer a provocar revolucions? perquè malhumorar les persones pacífiques qui curen amatents de l'inviolable pau de la llar? Quina gloria rau a cercar, si a casa, després, no poden fruit de la tranquil·litat; i encara, qui, sab si una mà venjadora és imminent?

Doncs, la suprema llei reguraladora dels neutres és això: la tranquil·litat; *que no els encaparrin*, és llur norma consubstancial i el lema palpitant qui els mena a obrar. Per altra banda, regoneixem que altra cosa no se'ls pot exigir, perquè la materia és de sí pesada i ama el repòs i la quietut.

O, però, almenys éssent així inútils com una materia, no fossin ells qui

eternament fan nosa a la societat conscient i qui daleix per la efervescència de mesurades espiritualitats.

Gent inútil, existències incolores, neutres per propia incapacitat, perquè ells mateixos són convençuts de llur insolvència, perquè tant els uns com els altres, dels definits, els repel·leixen; neutres per constitució i per necessitat biològiques, físico-psíquiques, no saben sinó de blasmar, eternament; jo crec que deu ser fatalisme. Blasmen i mofen de tota idealitat, procediment, sistema, i projecte; a la poca-cultura ciutadana, ells hi afegeixen la mala fe, encara, amb més d'inquina; i llur suprem anhel, i més gran satisfacció és poder restar dels qui creuen i tenen consciència, algú altre cap a la colla dels escèptics; d'aquells qui aspiren a la tranquil·litat, ells no veuen en tota altra cosa que vendes i compromisos, guanys bruts i ficar-se diners a les butxaques; i tant de veure això, i tant de predicar-ho, invaria-

blement, tracti's de la més indiscutible personalitat, sia la qüestió que's vulgui, no és fortuit, té ben bé la seva causa, obeeix a una raó vital; és simptomàtic.

Però, dia ve que, per motius inesbriables, perden, encar que sia per uns moments, la noció de llur insuficiència constitucional, i allavors, o, com es llencen al carrer! Veuen resplandir un gran sol de promissió, insospitadament, i deixen la sagrada tranquil·litat i van a la lluita. Mes, llur presència és de tant mal averany que no en và l'historiador futur cercarà, fent-hi parella, alguna gran calamitat, si d'ells es preocupa.

Allavors, perquè corren tant; com és que cel i terra remouen? Van a salvar la Patria, o la Ciutat? Nò; és que entre si pensen que àdhuc poden ser-hi a temps d'aprofitar els restes del botí, que'ls altres han d'haver deixat, encara per pudor.

B.

El gest den Verdaguer

Aqueix esperit frissador, inquiet, qui té el dò de les espirituals violències contra l'atonía; el gosament contra les maniobres tenebroses; aqueix fèrvid esperit, vibrant de l'amor a Catalunya, ha marcat un gest perdurable de damnació per les vergonyoses i inconfessables renúncies i malvolences pal·liades amb un ropatge fictici e insubstancial, al que's venera amb tremolors de respecte, mentre es deixa al fons l'esperit i la forma, sense recordar-se'n; i ni mai no'ls conegueren, perquè careixen, masells, de la percepció de l'ànima subtil de l'ideal incorruptible.

El fet no era primerici; no era altre que una repetició d'allò qui tantes vegades ha pogut tenir existència mercès a la depauperació de la consciència nacional; uns bons senyors, uns diputats, sortits per destinacions irrefutables de ministeris sobirans, sense mica de valor representatiu, ja tracten de fer la llei al company, qui vé de les terres on la vida hi brunz per sí mateixa.

I aquells senyors, qui no tenen més de pès que un artefacte vistós, per aturar les ploricals de l'infant, ja comencen de murmurar en les penombres, i ja deparen un ambient hostil i ple d'esveraments; i parlen de confabular-se per a pendre la primàcia d'aquell com-

pany, qui té la ventura de poder sentir l'imperatiu inel·ludible de l'ideal, i els va a oferir una novíssima promissió; i d'aquesta guisa, curen fer-lo aparèixer inímic sobrevingut, missatger de gents subversives.

El cistell no és destapat encara; només fa olor, olor embaumadora de cobejables fruites tardorals, i per fóra sobriuen les exuberants verdors aurífiques de la pampolada; mes ells clamen que allò és fortor de pólvora, i pretenen que no's mostri rès del fruit; així pensen que fàcilment el femer el podrirà, i damunt ell no hi caurà més que un blasme de fàstic i de maledicció. Llur triomf deuen d'aqueixa faisó conse-

guir-lo, valent-se de fal·lacies per engendrar prejudicis i errors, car a la oberta fóren retuts; i, ah, per la vida suprema de la patria, cal que visquin!, cogiten dins de sí.

Les zoñes neutrals, són la fruita saborosa, el valor de la qual vol denegar-se, sense percebre'n ni tampoc el més lleu aspecte. Què de més lògic d'abans impugnar una qüestió qualsia, sinó conèixer-la? Ja és pueril i ignocent aqueix procedir sense mica de raó; car, si rès no pot voler-se, sense de que anticipadament sia objecte percebut de cognició; a parells, tampoc no pot deixar-se de voler.

I no obstant, aqueix criteri racionalísim que ningú, fins subconsciousment, no pot desatendre, per tal com fins els bruts animals s'hi adeqüen, al proposar-se per Catalunya l'implantació de zones neutrals, qui tants de beneficis han de retre a tota la col·lectivitat de l'Espanya miserosa, veu-s' aquí que una sorda commoció s'ha fet extenedora arreu arreu. Però, què neguen, ni afirmen, sinó saben els temes concrets a resoldre? Que deixin parlar, i segons els eloquis, allavors que's posin a la banda preferida; ells mateixos escolliran la que's mereixin.

Ah, però, la tal cosa, és altra que pueril e ignocent, potser; tal vegada és la gelosia qui mena l'impotència a entorpir la floridura de la joventut qui corre impetuosa per les ardues vies de l'ascensió vers l'ideal. Potser sí que voldrien arrebaçar la primàcia de Catalunya, tot-hora, forta i gentil, com la pubilla qui fa present de sa garridesa a les germanes mafides. Catalunya, fornal de vigories, n'aboca a tota Espanya; i els altres, els diputats de la ficció, volen malmètre-les. Catalunya renaixent, qui ambiciona les més fermes grandeses per lluitar amb les civilitzacions orgulloses, davant l'espectacle apocalíptic de l'Europa conturbada, llença un gran crit, i no és escoltada, i quan va amb propostes d'engrandiment que ofereix a la germania, li diuen que és comprometedora i la maltracten d'egoisme.

AGUA **MINERO : MEDICINAL**
NATURAL : PURGANTE

RUBINAT-LLORACH

Recomendada por las Academias de Medicina de París y Barcelona, etc., etc.   Diplomas y medallas de Oro

PURGANTE SIN RIVAL EN EL MUNDO

Combate eficazmente la constipación pertinaz del vientre, infartos crónicos del hígado y bazo, obstrucciones viscerales, desórdenes funcionales del estómago e intestinos, calenturas, depósitos biliosos, calenturas tifoideas, congestiones cerebrales, afecciones herpéticas, fiebre amarilla, escrófulas, obesidad (gordura); NO EXIGE REGIMEN NINGUNO.— Como garantía de legitimidad, xigir siempre en cada frasco la firma y rúbrica del Dr. Llorach, con el esudo encarnado y etiqueta amarilla. Desconfiar de imitaciones y substituciones.

VÉNDESE EN FARMACIAS, DROGUERÍAS Y DEPÓSITOS DE AGUAS MINERALES

Administración: Calle Cortes, 648 - BARCELONA

Nadie debe estar en su casa sin una botella de agua RUBINAT-LLORACH

Sàpiga, doncs, l'Espanya tota,—respon En Verdaguer i Callís,—que Catalunya no va amb preferències ni exclusivismes vergonyants. Es que vosaltres, porucs e impotents; cerqueu l'aniquilació de l'odi de les germanes contra la pubilla?

I en el gest fornit d'En Verdaguer hi palpita l'ànima sencera d'aquell poble que'l té representant. Es tot el braó de la nostra sabuda nacionalitat qui vibra damunt les testes tenebrívols. Som nosaltres, sempre els mateixos, irreductibles, perquè no gosem de pactar amb els convencionalismes i els artificis, qui altra vegada oferim la controversia noble i regeneradora, i violentem la ratlla de la mesura arbitrària i sense valor. En el gest comminatiu, i pacifista al'hora, d'En Verdaguer hi és plasmat graciosament l'esperit tenaç de Catalunya.

Ell clama contra les suspicacions i les solapades maquinacions; i els altres s'esveren, i arroncen el cap arràn de les espatlles quan fulmina la veritat; i perquè diu d'Espanya, i parla per l'amor de l'Espanya, s'escandalitzen!

Però Catalunya, amb son gest imperatiu s'ha imposat; ha conseguit el silenci i preparat l'expectació per la gran lluita, si la volen; per la pau pròspera i l'abundor futura, sinó hi fan obstacle de mort.

Ara la magna embaixada és present davant l'universa germania de l'Espanya; ara el gest d'En Verdaguer és com una llaçada d'agombolament de totes les nostres més cares espiritualitats.

Impàvids s'ota'l cel brúfol de l'Autumne hem corregut la romeria, amb l'ofrena assaonada en tota llei d'abundancies i gençors; ara llevarem l'aurífica pampolada i serà palesa la fulgurant nuditat del fruit, i al seu entorn parlem de si escau llençar-lo al esterquilini, o si hem de libar les seves opulents sucositats.

Placia a Déu que la fraternal concòrdia ens sia regina. Encetarem el fruit odorós; i en el triomf de la posta d'or, nimbats de la claror suau i litúrgica del cel emporprat, cantarem l'himne de les noves vingudes.

LLUIS BERTRAN I PIJOAN

ravellosament els nois idiotes, es podia aplicar al desenrotllament dels nois normals, s'hauria acabat el miracle, i que l'abisme entre la mentalitat inferior i la mentalitat superior reapareixeria, sense que fos possible tornar-ne a omplir el buit. Quan tot-hom admirava el progrés dels meus idiotes, jo meditava sobre les causes que podien mantenir uns estudiants feliços i ben disposats a un nivell tant baix que els meus dissortats deixebles poguessin arribar a igualar-los.»

María Montessori deixà en 1900 la «Scuola Ortofrenica» i entrà a la Universitat de Roma per estudiar-hi filosofia, dedicant-se especialment a la psicologia experimental. Per aquell mateix temps visitava i inspeccionava algunes escoles primàries, estudiant els mètodes i procediments empleats generalment en l'educació dels nois normals.

Després de set anys d'un estudi intensiu, trobà manera de començar a posar en acció els seus principis, gracies a l'ofertament que li feren de dirigir unes escoles que s'estaven construint a Roma; aquestes escoles constituïen una part integrant dels grans esforços intentats per alçar el nivell de les classes populars. María Montessori rebé aquest ofertament de l'enginyer Talamo, director general de l'Institut Romà dels Bens Immobles, constructor d'uns blocs d'habitacions higièniques per a llogaters modestos. Un reglament sanament despòtic regeix les «Case dei Bambini» o «Cases de la infància» per a nois i noies de 5 a 7 anys, que formen part d'aquests blocs; de tal reglament n'extraïem aquesta ordenació:

«Els pares dels nois no paguen retribució de cap mena; però contreen les obligacions següents:

a) Enviaran llurs fills a l'escola a la hora assenyalada, ben nèt i arreglats;

b) Tindran el major respecte a la directora i al personal de la Casa, i ajudaran a la directora en l'educació de llurs fills. Al menys un cop per setmana, les mares podran veure la directora, fer-li les observacions que creguin convenients sobre la conducta de llurs fills dins de casa, i rebre'n les indicacions i sugestions per a llur major bé.

»Seran expulsats de la Casa els nois a) que es presentin mal arreglats i sense rentar; b) els «indisciplinables»; c) aquells els pares dels quals manquin el respecte al personal de la Casa, o entrebanquin amb

Els prodigis del mètode Montessori

Ara que tant se parla a Barcelona, reflectint un interès general, del mètode per a l'ensenyança de pàrvuls, ideat per María Montessori, serà oportú retreure un article publicat fa uns quatre anys per Josefina Tozier (1), sobre'ls primers passos de les escoles montessorianes i sobre'ls excel·lentíssims resultats obtinguts per la famosa doctoresa italiana.

Segons la Tozier, essent Maria Montessori la primera dona que havia obtingut el grau de doctor en medicina a la Universitat de Roma, i sentint-se vivament interessada pel tractament de les malalties mentals, exercia de metge assistent a la clínica de psiquiatria.

L'estudi de la obra de Mr. Seguin, publicada a París l'any 1846 sobre «tractament moral, higiene i educació dels idiotes», serví a Montessori per a la confirmació de idees nades i cultivades en el jardí

de son esperit. Tals idees foren la base de la seva comunicació al Congrés pedagògic de Turín, de 1898, i d'unes conferències donades a Roma a un auditori de mestres sobre'ls nois endarrerits, pregada pel ministre d'Instrucció. Com a conseqüència fou fundada la «Scuola Ortofrenica», on anaven els nois imbècils dels albergs de Roma ultra'ls que les famílies hi enviaven directament.

Els resultats foren prodigiosos. Els nois idiotes van aprendre de llegir i d'escriure fins a l'extrem de poder-se examinar com els nois normals de igual edat, de les escoles públiques. Maria Montessori, directora d'aquesta Escola n'explica el secret, quan diu: «Els nois de l'alberg han seguit un camí distint del que s'havia imposat als nois de les escoles públiques. Aquells, els havien ajudat en llur desenrotllament psíquic, aquests, al contrari, els havien deturat i deprimat. Jo pensava que si un dia la educació especial que desenrotlla tant me-

(*) A Mc. Clure s Magazine, revista mensual de New-York

ROYAL

◆ Cada tarda Tè-concert ◆ Souper-concert a la sortida dels teatres ◆

RESTAURANT * Menú des de 5 pessetes

Rambla dels Estudis, núm. 8

El Saló més elegant de Barcelona per banquets i lunchs

llur mala conducta, de qualsevol manera que sigui, el fi i la obra educadora de la Institució.

»En la concessió dels premis anyals a la habitació més ben endreçada, es tindrà en compte la manera com els pares han cooperat amb la directora a l'educació de llurs fills.»

La directora de cada escola queda obligada a viure dins del bloc respectiu per a major correspondència amb els pares, els quals a cada moment poden saber «què fan els nois». Així, segons diu la senyora Montessori, «l'escola ve a formar part de la propietat col·lectiva, i el sentiment d'aquesta propietat és d'un gran valor educatiu».

El 6 de Gener de 1907 s'obrí la primera «Casa de la infància», confiant-la la senyora Montessori a una institutriu formada segons els seus mètodes; se n'obrí una segona el 7 d'Abril. El 18 d'Octubre de 1908 la Societat humanitaria de Milà establí una Casa de la infància en el barri obrer d'aquella ciutat. A la vil·la de l'embaixador anglès a Roma s'hi establí una petita escola d'aquesta mena per als nois i noies de l'aristocràcia; i aviat se'n crearen dues més a la mateixa Roma per als de la classe mitjana; totes sota la inspecció de la senyora Montessori.

Les pràctiques montessorianes.

L'educació del tacte.

La base del nou mètode consisteix en considerar el sentit del tacte com el fonament de tots els altres sentits, per ésser la gran guàrdia de la vista i en general de tota exacta percepció. La senyora Montessori va trobar que aquest sentit és el que es desentrotlla, i que les puntes dels dits dels nois posseeixen una sensibilitat extremada, que per manca, però, d'una educació convenient es perd passats els sis anys. Es comença doncs a cultivar una mena de memòria muscular, ensenyant al noi a «veure-hi amb els dits»; reduint així considerablement la tensió que els mètodes ordinaris imposen als ulls, i, per tant, al cervell. De primer s'ensenyava als nois a rentar-se les mans amb aigua de sabó freda, i a ficar-les tot seguit dins de l'aigua calenta, clara. Ve desseguida la noció del que és «llis» i el que és «raspós», mitjançant els cartrons que es posen a la taula, que el noi o la noia ha triat per seure; hi ha un cartró cobert de paper satinat, l'altre és de paper de vidre, molt aspre. La institutriu agafa les manetes del noi i els fa passar la punta dels dos dits damunt del cartró llis. Té cura la institutriu que els dits vagin d'esquerra a dreta per ajudar la memòria muscular. Els ditets delicats senten dolçor d'aquest contacte. Quan la institutriu els ha deixat estar, els ditets segueixen encara el moviment i l'infant somriu. Lentament, distintament la institu-

triu diu «llis». Si hi afegeix una sola paraula, mal sigui si no per animar l'alumne, manca a son deure, que li priva el posar-se en perill de torbar l'infant, perquè torbar-lo és carregar-li el cervell, és caure en un pecat capital. Si l'infant segueix passant els dits pel cartró, se li repeteix el mot; però si, desvetllant-se la seva curiositat, alça els dits i cobeja amb l'esguard l'altre cartró, se li ensenya a lliscar dolçament els dits sobre'l paper de vidre, pronunciant el mot «raspós». Aquesta sensació li desagrada; però se li fa tornar a provar, repetint-li el mot. Tot seguit es posen els cartrons de costat davant de l'infant. «Dona'm el cartró llis», se li diu, i l'infant el presenta; «dona'm el cartró raspós», i també l'hi dona amb un aire de triomf. La institutriu dona les gràcies amb un somriure, i torna a posar els cartrons sobre la taula. «Com és aquest?», diu, tot assenyalant el cartró satinat. L'infant, tot estirat, respon: «Llis». I aquest?; resposta: «Raspós».

L'auto-educació.

Si l'infant no dona una resposta correcta, com sol succeir tractant-se sobre tot de qüestions més complicades, la institutriu no el corregeix tot seguit, sinó que el deixa tranquil·lament entregat a la contemplació dels objectes confosos, ocupant-se mentrestant d'una altra cosa, i esperant tornar-hi una altra ocasió, sempre tenint esment de no voler provocar violentment les condicions psíquiques desitjades per l'associació que s'ha d'establir. És molt difícil a voltes fer comprendre a les mestres que es vol educar per a aquests mètodes que no s'han de llençar a ajudar l'infant en sos moments de perplexitat, i no li han de privar un plaer per evitar-li obstacles, dificultant la seva educació.

Aquesta regla tant com a l'educació intel·lectual s'aplica a l'educació moral. A les Cases de la infància no hi ha premis ni càstigs. Rès de bancs ni de pupitres «científics» amidats escrupolosament. N'hi ha prou amb una cadireta confortable, tenint de compte que no estiguin massa temps en la mateixa posició per evitar-los el més lleu malestar. El principi de llibertat establert no té més límit que els imposats per la relació amb els companys. Quan un alumne destorbava els altres i es feia sord a les exhortacions, i sotmès a l'examen del metge resultava perfectament normal, la senyora Montessori ha provat de posar-lo en un recó de la cambra davant d'una tauleta, de cara als altres, donant-li tot el que li calia per a jugar. En la majoria dels casos amb aquest isolament n'hi ha hagut prou per calmar el perturbador, essent-li una lliçó de gran eficàcia la vista dels seus companys. De l'infant així isolat se'n tenia un esment especial, com si fos un malalt; diu la se-

nyora Montessori: «A l'entrar a classe desseguida me n'anava cap a ell, i l'acariciava com si fos un nin petit; anantme'n cap als altres, m'interessava per les seves necessitats com si fossin homes. Jo no sé què deuria passar dins d'aquelles ànimes, però es ben cert que aquests infants isolats es convertien. Estaven orgullosos d'ensenyar que sabien com es treballa i com un es condueix dignament; la major part ens duïen, a mi i a la institutriu, un afecte tendre.»

Així ella ensenya a no tenir desordre dins de les Cases de la infància. Aquesta acció de la influència personal li és ben difícil de fer comprendre a les seves mestres, que acaben però veient que els nervis tranquils de l'autoritat fan els nervis tranquils dels súbdits. La comprensió de la diferència important que hi ha entre la paciència i el deixar fer indolent han fet el prodigi de despertar la idea del bé i del mal prescindint dels càstigs. Quan es pregunta a la senyora Montessori la causa de l'ordre dominant a la classe, diu que és que els alumnes fan allò que'ls plau.

Altra pràctica de l'educació del tacte, i que els alumnes aprenen per ells mateixos, és la de fer nusos i cordar llurs vestits. Un infant assegut davant d'una taula té davant dos troços de roba subjectes a un petit teler de brodar, i la seva ocupació rau en ajustar-los mitjançant unes cintes. Treballant-hi amb gran afició i abstret completament, l'infant de tres anys, si molt convé, exercita d'una mena ben eficaç la destresa dels seus dits, i després d'uns quant dies d'aquesta feina en la qual troba plaer, fa pensar, com diu l'esmentada Tozier, en els nusos horribles que un feia als set anys. Altres infants tenen d'aquests telerets amb troços de roba o de cuir que han d'ajuntar mitjançant gafets o altres menes de fermalls, o bé traus i botons, o cordons o llacets de seda de mides diferents, i tota llei de sistemes de cordar. El fet pràctic d'aquests jocs d'escola és la supressió absoluta de la necessitat de vestir aquests infants, els quals, ultra això, manifesten desigs de vestir tota la família.

Coneixement de les formes geomètriques.

Heus-aquí un joc per acostumar la vista i el tacte a un gran nombre de formes. Es deixen damunt la taula de l'alumne unes tauletes de fusta quadrades, en el centre de les quals s'han retallat sengles figures geomètriques (triangle, cercle, rectangle, quadrat, oval, octogen, etc.). La institutriu ensenya de passar els ditets menuts pels vèrtexs del triangle; treu totes les figures dels quadres respectius, les barreja, i diu al menut que la cridi quan les hagi tornades a son lloc. S'escolen uns instants de perplexitat; pren l'infant un oval, per exemple, i vol ficar-lo dins del buit corresponent al cercle. Veu que això no va bé. Més en-

davant prova de passar el ditet pel contorn de la figura, i després per la vora del buit de la tauleta, i es dona compte del seu error. Quan ha saborejat un xic la il·lusió de la victòria, pren gran interès en el jòc d'anar treient i posant les figures en son lloc respectiu. El més senzill anàlisi geomètric no ha intervingut per rès en l'aprenentatge de les formes. El nombre de jòcs educatius semblants al descrit per llur sentit educatiu, és ben gran. En tots ells es pren per base aquest principi de la pedagogia pràctica Montessori: «el noi no vol pas que l'ajudin a aprendre una cosa; sols cal que l'ajudin a ésser independent».

L'isolament dels sentits.

Per a l'educació d'un sentit cal isolar-lo. Així per a l'educació de la orella és convenient una cambra fosca; per a educar un sentit diferent de la vista cap cosa millor que tenir l'infant amb els ulls tapats. En quant a l'oït, pocs nois hi ha dotats d'una bona percepció del tò; tots però són sensibles al ritme. Els sentits de la olfacció i la gustació són escassament desenrotllats en els nois.

Sempre en forma de jòc els infants aprenen, amb els ulls tapats, de distingir teixits diversos de roba i poc diferents entre ells, i de regonèixer pel tacte les formes sòlides, tals com un gra de mill distingit d'un gra d'arròs.

Es un xic complicat l'aparell didàctic per a l'educació de la vista. Es comença per una serie de jòcs destinats a donar coneixença de les dimensions; un d'aquests jòcs té per objecte la distinció entre «prim» i «gruixut», mitjançant deu prismes quadrangulars d'igual llargaria i gruix escalonat, que han d'ésser passats per ordre; deu bastonets d'igual gruixaria, d'un metre el més llarg, i disminuint per decímetres, amb les divisions de decímetres juntades alternativament de blau i vermell, donen una idea intuitiva de «llarg» i «curt»; igualment se sugereix la noció de «alt» i «baix» per una serie de blocs escalonats, i la diferencia entre «ample» i «estret» per una serie de cubes amb els quals s'ha de muntar com una piràmide.

Per aprendre d'apreciar els colors serveixen uns rodets de cartró que duen enrotllada seda de diversos tons. Hi ha vuit colors fonamentals i vuit tons de cada color. Vuit infants seuen al volt d'una taula, i cada un tria un color. Es barregen al mig de la taula els seixanta quatre rodets, i el més gran fa la distribució segons el color demanat; si s'equivoca el del seu costat se encarrega d'aquesta operació. Distribuïts els colors cada ú posa els rodets per l'ordre dels tons. Aquell que acaba primer i ho ha fet bé, és l'encarregat de distribuir-los al repetir el jòc. Així s'obté que un infant reconegui un tò determinat d'un color tant enganyador com el gris.

El jòc del silenci.

Ara veieu com la senyora Montessori manifesta el valor educatiu del silenci.

Per jugar al «jòc del silenci» els nois es posen cada ú al seu lloc, al que ells trien. La mestra passa tranquil·lament per totes les finestres de la sala i tanca els finestrons, fins a deixar-hi una llum molt dèbil. Hi ha infants que es tapen la cara amb les mans; n'hi ha d'altres que segueixen remorejant fins que la sala és quasi negra i la mestra s'ha anat a amagar cap al corredor. Aleshores com els pollets a la hora d'ajocar-se, àdhuc els més turbulents a poc a poc s'apaivaguen, com si esperessinangoixosos un misteri, sempre el mateix i sempre nou. Quan el silenci és complet, i s'arriba a sentir el tic-tac del rellotge, la mestra diu un nom. L'anomenat s'aixeca tant silenciosament com pot, i de puntetes se'n va cap al vestíbul. Pobre d'ell si se li senten cruixir les sabates! se sent al damunt tot d'esguards increpadors, puix hi ha expectació per sentir el nom que van a dir de baix en baix. El segon infant anomenat surt com el primer, i després un altre i un altre, fins que una dotzena de noms suaument remorejats han fet lliscar solemnement i silenciosament altres tants infants fora de la classe. Aleshores el jòc és acabat, puix rès que de prop o de lluny s'assembli a la fatiga cerebral no pot durar gaire a les Cases de la infància. Els que se han quedat asseguts us podran ensenyar un altra vegada amb quina finor se'n van a fora. Acabat el jòc, s'obren les finestres i entra a la sala una onada de llum. Els infants tornen a fer anar les seves llengüetes, però aquell jòc ha calmat l'excitació excessiva i ha restablert la tranquil·litat. Algunes vegades els infants reclamen aquest jòc dos caps al dia, cosa ben remarcable tractant-se de nois d'un país com Italia.

L'aprenentatge de les lletres.

La senyora Montessori fou duta a endevinar la possibilitat d'aprendre l'art de l'escriptura sense esforç cerebral, per les seves prevencions contra un sistema que imposava una carga tant pesada a criatures menors de set anys. Sempre havia cregut que el mètode ordinari de fer traçar penosament durant setmanes i mesos ratlles oblíques, de enllaçar una ratlla corva amb una ratlla dreta era una cosa absurda; ensenyar l'escriptura descomponent-la en sos elements era igual que ensenyar la gramàtica abans que d'aprendre d'enraonar. Els pals i ganxos són la gramàtica de l'escriptura. Després de moltes temptatives sense arribar a resultats prou satisfactoris, la senyora Montessori va entreveure la solució. D'aquell moment ençà ella i les seves institutries es dedicaren a preparar la tasca, partint de l'exercici que hem esmentat per inculcar la noció de «llis»

i de «raspós». Van agafar un paper de vidre negre i ben raspós, i en retallar unes lletres grosses, enganxant-les sobre uns cartons blancs ben llisos; eren lletres dretes, d'escriptura rodona i clara, d'un estil molt corrent avui en dia. Cada lletra acabava amb un tret petit que l'ajuntava amb la lletra següent. Van retallar també un gran nombre de lletres de paper corrent per posar-les damunt la taula els infants que provaven de formar paraules. Les vocals eren de color de rosa, i les consonants blaves. Al dors de cada lletra s'hi enganxa una tireta de cartró blanc, en el punt mateix on se traçarà una ratlla dreta sobre'l paper, a fi que els alumnes es corregissin ells mateixos si, per exemple, volien posar la base d'una *g* al mateix nivell que la base d'una *o*.

Per obtenir la fermesa de la mà en el maneig del llàpiz, sobre tot en els febles d'esperit, es treu profit de la passió que tenen tots els infants per fer gargots. Serveixen per a això les figures geomètriques mòbils de què abans hem parlat. Es posa un paper damunt la taula de l'alumne, i treient un triangle o un oval, per exemple, del seu quadro, s'ensenyava a l'infant com ho ha de fer per omplir la figura amb un llàpiz blau. Els infants s'avanaven així d'haver dibuixat a la perfecció un cercle o un triangle. Les provatures resultaven al principi molt irregulars i desiguals, però de mica en mica, acostumant-s'hi l'ull, el blau quedava llis i igual. L'alumne es veu tot encoratjat a acolorir les figures que no tenen rès més que un contorn traçat de llàpiz; molts arriben a repassar aquest contorn sense deixar lliscar un sol cop el llàpiz fora de la línia assenyalada. Això prova que dominen la ploma o el llàpiz i són capaços d'escriure sense que els dits se'ls arronsin.

Els infants trien les lletres que volen aprendre d'escriure. Molts trien la *i* i la *o*. Quan un porta a l'institutriu la lletra que ha triat de dins d'una caixa, ella li'n dona un exemplar en paper de vidre negre enganxat en un cartró blanc. A instancies de la institutriu, l'infant passa el dit per sobre de la lletra del cap a la cua. La institutriu pronuncia clarament el nom de la lletra, i encoratja l'infant perquè s'hi fixi ben bé; tot seguit li demana una lletra pel seu nom, i després una altra. No aprenen les lletres majúscules fins que saben bé les minúscules, ni segueixen pas l'ordre de l'alfabet.

L'escriure sense lliçons d'escriptura.

Després d'haver fet tots els exercicis acabats d'explicar, els infants no saben que sàpiguen d'escriure; però en realitat en saben. Adhuc a la inventora del sistema sorprengué extraordinàriament l'èxit feliç del seu experiment. Heus-aquí les seves ma-

teixes paraules per explicar la brillant realització:

«Era un dia de desembre, un dia d'hivern assoliat, italià. M'estava al terrat i els infants jugaven o s'estaven al meu voltant. Jo seia al costat d'una xemeneia que sortia per damunt, que se'm va ocórrer dir a un noi: «Dibuixa aquesta xemeneia». I li vaig allargar un troç de guix. Es va tirar per terra i es va posar a dibuixar la xemeneia, — bastant bé, — i, com de costum, li'n vaig fer molts elogis. El noi em va mirar, somrigué, demostrant una disposició evident a esclatar d'alegría, i es va posar a cridar: «Escriu! Escriu!» Ajegut per terra, escrivia damunt del subsol: «mano» (mà), i després, tot entusiasmat, «camino» (xemeneia); tot escrivint, cridava «escriu!» Els altres hi van córrer per contemplar l'espectacle i el voltaren astorats i admiratius. Després dos o tres nois, tremolant d'emoció, em digueren: «Vol fer el favor d'un troç de guix? Jo també vull escriure!» Es van posar a escriure, realment tota mena de paraules. Cap d'ells havia tingut mai a la mà un troç de guix ni altre estret d'escriure, exceptuant naturalment el llàpiz per ombrejar les figures geomètriques; era la primera vegada que escrivien, i posaven tota una paraula, igual que al començar de enraonar, havien pronunciat un mot sencer.

Heu's-aquí el nostre primer i impressionant experiment de l'adquisició del llenguatge gràfic pels infants. Aquests primers dies van copçar emocions violents perquè creguérem viure dins d'un ensomni i presenciar un prodigi.

Un veritable furor d'escriure es va apoderar de l'escola. Cada infant s'avanava de haver-se descobert un dò particular de la natura, un talent. Incapaços d'establir dins llurs petits cervells la relació entre la preparació i l'acte, es breçaren en la gaia il·lusió de saber escriure perquè havien assolit l'edat necessaria exactament de la mateixa manera que havien après de caminar i d'enraonar a l'arribar aquell punt en què eren prou forts per a això. Aquesta convicció infantil demostra clarament que és ben poc penós l'esforç de llur cervell reclamat pel treball preparatori.»

Els infants esdevenien tant contents de la seva nova aptitud que els pares havien de donar-los paper i llàpiz per defensar l'enrajolat i àdhuc la crosta del pa contra les inscripcions amb guix, efecte del furor d'escriure que els tenia dominats. La Tozier explica el que li va passar en sa primera visita a l'escola Montessori. Estava escoltant un exercici d'articulació dels que fan les alumnes com a preparació a l'aprenentatge de l'escriptura conjunta, quan una noieta de les més grans s'acostà misteriosament a la Directora, asseguda al costat de la visitant, i de baix en baix li preguntà una cosa. La directora li digué en resposta dos noms que la veïna no pogué entendre, noms

que li foren repetits lentament i articulant ben clar. La nena se'n va anar i tot fent dibuixos a l'aire va arribar fins a la caixa de les lletres de cartró. En va triar dues, va córrer cap a la piçarra, enfilant-se dalt d'un tamboret per arribar-hi. I va escriure: «Un salut a Giuseppina Tozier». Només es va deturar un moment per passar el dit damunt dels dos cartrons que tenia a la mà, on hi havia les dues majúscules G i T en paper de vidre, a causa de la menor familiaritat amb aquella mena de lletres que li havien ensenyat després de saber les minúscules.

El temps que cal entre la primera preparació per l'escriptura i l'acte d'escriure és ordinàriament un mes i mig per als alumnes de quatre anys; per als de cinc acostuma a reduir-se a un mes; un noi va aprendre totes les lletres de l'alfabet en vint dies. Al cap, doncs, d'un temps oscil·lant entre quatre i sis setmanes, una criatura aprèn d'escriure qualsevol paraula simple i comença generalment de saber a escriure amb tinta. Al cap de tres mesos, quasi tots escriuen bé i amb sis mesos igualen en cal·ligrafia els alumnes de la tercera classe de l'escola pública. Resulta, doncs, l'escriure per als alumnes de les Cases de la infància la conquesta més fàcil i més graciosa.

No cal imaginar-se que es passi immediatament de l'escriptura a la lectura. De repetir la paraula que s'ha escrit no se'n pot encara «llegir», puix la lectura no és repetir signes simbòlics de paraules ja conegudes, sinó extreure ràpidament una idea abans desconeguda dels signes simbòlics que un troba impresos o escrits per un altre. Es cert, però, que el mètode Montessori de escriptura facilita en gran manera l'art de llegir, sense que es puguin aprendre simultaniament.

Llegir jugant.

Per aprendre de llegir rès dels sil·labaris tradicionals, rès de «b, a, ba». S'escriuen sobre troços de cartró amb lletra clara i cursiva diverses paraules, ja conegudes dels alumnes, o la major part dels noms d'objectes familiars. Si és possible la paraula escrita es posa al costat del mateix objecte, cosa que es fa generalment, puix les Cases de la infància tenen tota mena d'objectes de la vida usual en grandaria natural o en forma de joguina. No es fa distinció entre paraules fàcils i paraules difícils, tractant-se de qui coneix el valor de cada lletra. I comença el «joc de la lectura». Les joguines més atractives són damunt de la taula; el nom de cada objecte ha estat escrit en un cap de paper plegat i tirat dins d'una caps; cada infant treu un paper i l'obre, sense deixar que un altre el vegi; si sab pronunciar clarament i correctament la paraula escrita, aquell troç de paper es converteix en el senyal de possessió que li dona dret de

aquella joguina per tot el restant del dia. L'èxit d'aquest joc ha superat les esperances de qui l'inventà, puix s'esdevé que els infants s'estimen més continuar obrint papers i llegint paraules que anar-se'n a jugar.

El pas de la paraula a les frases curtes es fa mitjançant una piçarra negra. La mestra hi escriu preguntes que han de respondre els infants o bé coses que han de fer. Estenent aquest mètode, s'arriba a frases més complicades. La mestra escriu, per exemple, a la piçarra: «Digueu als tres o quatre companys que canten millor que vinguin cap al mig de la sala; féu-los posar en rengle i canteu junt amb ells una cançó ben bonica, la que vosaltres vulgueu». Alshores els pregunta: «Ho enteneu?» quan tots han respost «Sí», els diu: «Va.» i el silenci més pregón és substituït per l'agitació més xiroia.

Amb tot això no em dit rès encara de altres aspectes interessantíssims de la obra de la senyora Montessori, com són, per exemple, el de l'entrada a l'estudi de la Aritmètica.

Quan s'haurà estès convenientment el sistema, diu la fundadora de les Cases de la infància que desapareixerà el tipus de l'antiga mestra d'escola, que es fatiga per sostenir la disciplina de la immobilitat i deixa exhaustes els pulmons en un doll continu de paraules, i serà substituïda per un *procediment didàctic* que corregirà per ell mateix els errors i posarà l'infant en el camí de l'*auto-educació*.

Les funcions de la mestra consistiran senzillament en dirigir *pacientment* i *silenciosament* els esforços espontanis dels alumnes.

Acaba el seu article la Josefina Tozier, assegurant que és a l'Amèrica del Nord on la senyora Montessori ha trobat l'interès més viu, la més pregonja simpatia i els consells de més valor pràctic per als seus mètodes. Allí ha trobat els encoratjaments que la determinaren a escriure el seu llibre admirable *Il Metodo della Pedagogia Scientifica*, i allí s'ha demostrat pràcticament com els petits aprenen d'escriure i de llegir sense donar-se'n compte i creient que no havien fet altra cosa que jugar, no ja en una llengua com la italiana, d'una escriptura gairebé fonètica, sinó en una llengua d'una ortografia tant embarbesclada com l'anglesa.

M. VIDAL.

DRET CATALA

Obra nova

Qüestions Civils, estudiades segons nostre Dret per Lluís de Peguera, extractades per Francesc Maspons i Anglèsell. Extracte de la doctrina civil de Peguera anotat amb la Jurisprudència catalana.

Del llibre "Epigrammata"

ARBRES DE LA CIUTAT...

Arbres de la ciutat, vostra presència
ennobleix els carrers i ens fa costat
per viure amb fe en la nostra permanència
com si el viure el tinguéssim arrelat.

Carrer sense arbres, téns la inconsistència
dels palaus de la fira i l'envelat.
Arbres de la ciutat, vostra presència
és allionament de dignitat!

EPITALAMI

En el teu esguard, jove maridada,
la nova puresa de l'amor llu
quan després del goig la mare has mirada,
primera vegada — igual que tú.

DIA DE VENT A LA TARDOR

a Joaquim Folch.

Sentiu el vent de la tardor
que bat el dia transparent
com un cristall? — En la blavor
és un cop d'ala cada cop de vent.

a Lluís Valeri.

Agil i esvelt, jorn del bon temps novell,
ta ufana primerenca
en nostres dits se trenca
més fràgil que la tija de un clavell.

DE UN INFANT

a J. M. de Sagarra.

Quina actitud de humana criatura,
Senyor, al teu davant
fóra tant lliure i pura
com la viva actitud d'aqueix infant
que s'ofereix sense rezel, tot nu
a la teva mirada,
i els peus eleva a Tu,
— gràcil encís de una joguina alada?

DE LA GINESTA

Preneu el posat i el dolç caient del sol,
com de l'enamorat l'enamorada;

així, en l'abraç, el sol l'ha perfumada
i ella ha donat la seva olor al sol.

DE LA FARIGOLA

Sensació de una altra olor més forta
perduda en el passat.
Olor del temps, llunyana voluptat
vivent de intimitat
com els vestits de una bellesa morta.

L'AMIC

a Carles Riba-Bracons.

Si em faig l'amic, on trobaré el company
de l'hora dolça de la melangia,
quan l'esperit divaga sense afany
i el seu silenci em feia companyia?

AMETLLER FLORIT

Ahir l'hivern enamorà la lluna
i en jòcs de dansa se l'endua amb ell,
deixant-nos per record de sa fortuna
els borrellons de neu del seu mantell.

EL SENYAL DE L'AMOR

Damunt l'escorça faré
el senyal del meu amor.

Seràn tot ú, l'arbriçó
i el senyal del meu amor.

Veuré créixer l'arbriçó
i el senyal del meu amor.

I encara junts creixeràn
després de la meua mort.

ARBRE ENYORADIÇ

a Maria Antonia Salvà.

Arbre enyoradiç, si el fret te despulla,
t'abriga la pluja amb la il·lusió
de florir, servant-te cada branquilló
una gota d'aigua com un brot de fulla.

J. M. LOPEZ-PICO.

LLETRA XIII

A Xenius

Essència de casa també, una de les flors que si fos possible cullir-les dels camps del recort i apomar-les totes, retornarien íntegre l'esperit de casa amat al nin, era la olor de cotó del magatzem que el meu avi tenia al peu plà de la seva casa, al bell sota del pis que habitava. Del pis s'hi baixava per una escala de caragol, una mena de tubu de fusta amb una espiral per ànima, i tot baixant-hi ja us penetrava la onada tebiona i densament flairosa del cotó, que ja més no tornarà a ser amb la força virginal d'aleshores flaire i rastre d'esperit d'un plegat, però que sempre que cerqui definir el sentiment de casa tindrè de tornar-me-la fer presenta.

Al sortir del tubu fosc de la escala, al capdavant, el minyó es trobava de sobte en plè element. ¡Quin ideal enclós aquell! sóta terra (car per mi el peu plà venia a ser el pis avial) i alhora amb una claror blanca de cel invisible que ho amarava tot per un igual; irradiava, la claror, de les claraboies del sostre (allí adalt, darrera d'elles era el pati-jardí del pis avial).

Cripta clara benestanta, amb una quietut que la matèria flonja del cotó que s'hi arrestellava a indrets devia fer encara més apagada, llum uniforme que anava incorporada amb l'atmòsfera del cotó i amb aquella idea d'escalfor suau. ¡Olor, tacte, claror: essència de casa! Objectes?.. no gaires en podria detallar. En tinc una idea d'aquell magatzem com qui abans de la vida d'ara n'hagués viscut una altra en una regió que talment tingués la claror tant ben fosa amb l'aire i els esglaonats i els recessos amb que el propi nin es representava el cel quan n'hi contaven rondalles. Sinó que allà al fons hi sabia aquell quarto tenebrós, no més amb una finestrella a una llum tèrbola, que al seu temps s'hi guarnia el pessebre; i a un altre indret també, hi havia un passadiç amb un petit aixample a la esquerra, sense claraboies, i allí hi negrejava la premsa de les peces, rondinadora (desde el pis de l'avi aquesta premsa la sentíem roncar fonda i feia vibrar parets i vidres) veu de casa, veu essencial al esperit de la casa. Doncs, aquell quarto del pessebre, aquell passadiç i aquell recó ombriu de la premsa eren com una ullada al llim, posat que l'altre gran espai claraboiat era la regió celestial.

El recés del recés, el nucli de la benaurança lluminosa flairosa, tebia el

formava un petit escriptori que hi havia més endins, clòs, menys per alt, d'unes vidrieres. Objectes? devien ser-hi de matèria humil, però de bon servei; jo no més em recordo d'un *pisapapeles* que era tres boles de vidre enganxades, de la grandor d'una mandarina; encara em sembla veure trencar-s'hi el raig zenital en unes guspies d'or i violeta, i, joguina meravellosa! somovent-lo començaven a agitar-se unes bolves blanques que hi havia adins i sobre un diminut paisatge acolorit que a l'interior s'hi veia s'hi congriava una nevada lenta; també em recordo un barrilet de *sorrilla*, i res més. Això i la quietut flonja en el recerret de les vidrieres que ajocaven la blanca llum d'aquell sota-terra. No res... i el cel.

Una sensació de casa tant propera a l'esperit ja no la trobem mai més immediata, ni en un palau que fos.

A un altre indret del magatzem es pujaven uns quants esglaons, un replà més alt de la esfera celesta, i allí, a mig aire, dins de la llum blanca amb vires grogues (veig vagament unes vidrieres que donaven a fora) aprop del sostre, hi fressejava un teler que el feia anar un home ¡O que lluny..! m'ha passat en aquesta vida present això?.. un home

estirant la corda del teler adés a la dreta, adés a l'esquerra; sobretot tinc presenta la fuga fiblanta de la llençadora, i em trobo jo assegut en el banc del teixidor, el Fernando, a la seva dreta i al seu altre costat la meva germaneta, i ell cantant-nos, cantant-nos... què? no em recordo sinó unes paraules saltades d'un conte,—ferrer, deixa'm anar; ferrer, deixa'm anar,—i que un troç del conte passava al cel. No més això. No gaire separat de l'altet del teler, abaix, el brunzir d'uns rodets grossos que es devanaven o s'omplien; i lluny, al fons de tot, després d'un altre passadiç privat de claraboies, una vidriera per on es veia el carrer, com d'enlloc tant simpàtic.

No més això; objectes saltats inexpressius per ells mateixos, i la essencial sensació incopçable d'una atmòsfera de benaurança: claror blanca sóta terra, flaire densa i amb una idea de flonjor aquietadora i tebia del cotó... No res... i el cel.

Entremig d'aquest món el meu avi movent-s'hi, sempre vestit d'unes americanes grises o pardes i amb la gorra al cap, picat de cap a peus de borres de cotó, ell, creador d'aquell món i de l'esperit de casa que el nin vivia i ara l'home cerca retornar-lo en plaenta confiança amb vos, com si a ell mateix s'ho digués, però necessitant una imatge d'amic per companyia,

JOSEP LLEONART.

Histories extraordinàries d'Edgar A. Poe

William Wilson

Què dir-ne? Què dir d'aqueixa CONSCIENCIA SOTTUDA, Aquéix espectre en el meu camí?

CHAMBERLAYNE, *Pharronida*.

Deixeu-me, de moment, nomir William Wilson. La pàgina verge ara estesa davant de mi no ha de ser sollada amb el meu veritable nom. Aquest nom ha estat ja massa un objecte de menyspreu — d'horror — d'abominació per la meua família. És que'ls vents indignats no han expandit fins a les més llunyes regions del globe la seva incomparable infàmia? O, banit de tots els banits més abandonats! — és que no ets mort a la terra per sempre més? A les seves honors, a les seves flors, a les seves aspiracions daurades? — i un núvol espès, llòbreg, il·limitat, no penja eternament entre les teves esperances i el cel?

Jo no voldria, maldament pogués, do-

nar, aquí o avui, còs a la recordança dels meus darrers anys de inefable misèria i irremissible crim. Aquesta època — aquests darrers anys — han comportat una súbita alçaria de turpitud, de la qual jo vull simplement per ara determinar l'origen. Els homes solen esdevenir vils gradualment. Però jo, tota virtut s'és desagafada de mi en un instant, corporiament com un mantell. D'una avolesa relativament comuna, ha passat, amb la gambada d'un gegant, a més que no les enormitats d'un Heliogàbal. Sigueu pacients amb mi l'estona de contar quin atzar—quin únic esdeveniment ha dut a passar aquesta mala cosa. La mort s'atança, i l'ombra que va corrent davant d'ella ha llençat una influència suavitzadora damunt del meu esperit. Jo glatejo; en passar través de la vall ombrosa,

per la simpatia—anava a dir per la pietat—dels semblants meus. De bon grat els faria creure que jo he estat, de certa guisa, l'esclau de circumstancies enllà de l'humà control. Jo desitjaria que descobrissin per mi, en els detalls que vaig a donar-los, algú petit oasi de *fatalitat* dins un infinit desert d'error. Jo voldria que concedissin — la qual cosa no poden estar-se de concedir—que, permés que sempre hagin existit grans temptacions, mai home fins ara no ha estat, almenys, temptat *així*—certament, mai home no caigué *així*. I és doncs perxò que mai home no ha sofert *així*? En veritat, no he viscut en un somni? I no moro ara víctima de l'horror i el misteri de la més estranya de totes les visions subllunars?

Jo sóc el descendent d'una raça que s'és feta en tot temps assenyalar pel seu temperament, imaginatiu i fàcilment excitable; la meua primera infantesa palesà que jo havia plenament heretat el caràcter de família. Avençant d'anys, aquest caràcter es desenrotllà més vigorosament, esdevingué, per moltes raons, una causa d'inquietut pels meus amics, i de greuge positiu per mi mateix. Vaig fer-me voluntariós, agafat amb els més salvatges capricis, presa de les més ingovernables passions. Els meus pares, febles d'esperit i assetjats de defectes constitucionals de la mateixa natura que els meus, no podien fer gaire cosa per deturar les males tendències que'm distingien. Algunes temptatives de la banda llur, febles i mal menades, tingueren completa fallida, girant-se, és clar, en triomf total per mi. D'aleshores la meua veu fou una llei domèstica; i a una edat que pocs infants han jaquit els caminadors, jo fui abandonat al meu lliure voler, esdevenint, en tot sinó en el nom, el senyor de totes les meves accions.

Les meves primeres impressions d'una vida d'escola són lligades a una casa Elizabetina, vasta i extravagant, en un boirós vilatge d'Anglaterra, on hi havia unior d'arbres gegantins i nuosos, i on totes les cases eren excessivament

antigues. En veritat, era un lloc com un somni i apaibagador de l'esperit aquella venerable, vella vila. En aquest moment mateix jo sento en imaginació el frisament refrescant de les seves avingudes profundament ombroses, respiro la sentor dels seus mil boscatges, i m'extremeixo encara, amb una indefinible voluptat, de la nota profunda i sorda de la campana, rompent a cada hora, amb el seu brogit sobtat i roncer, la quietut de l'atmosfera bruna dins la qual s'entafurava i s'adormia el cloquer gòtic tot calat.

Em dona per ventura tant de plaer com ara pugui experimentar de la guisa que sigui, l'aturar-me en minuciosos records de l'escola i els seus fantaseigs. Amerat en miseria com sóc—miseria ai! només massa real—seré perdonat de cercar alleujament, mal que sigui mince i fugitiu, en la feblesa de uns quants detalls divagadors. Ell, però, anc que absolutament trivials, i fins i tot ridícols en ells mateixos, prenen dins la meua imaginació una importància circumstantial, per la conexió que tenen amb una època i uns llocs on jo ara escateixo les primeres ambigües admonicions del destí que després tant plenament m'ha aombrat. Deixeu-me doncs fer memoria.

La casa, ja ho he dit, era vella i irregular. Els terrenes eren extensos, i una alta i sòlida paret de maó, cimejada per un llit de morter i vidre trencat en feia el circuit. Aquest mur digne d'una presó formava el límit del nostre domini; els nostres ulls no miraven enllà sinó tres vegades cada setmana—una cada dissabte, a la tarda, quan acompanyats de dos sotamestres, se'ns permetia de fer breus passeigs en comú a través dels camps veïnats—i dugues vegades cada diumenge, que paradejàvem, de la mateixa guisa formal, cap als oficis del matí i del vespre dins la única església de la vila. El principal de la nostra escola era pastor d'aquesta església. Amb quín profunde esperit d'admiració i perplexitat solia jo mirar-lo del nostre llunyà escó de la galeria es-

tant, quan ell pujava al púlpit amb passa solemnia i lenta! Aquest reverend personatge, amb la seva fesomia tant modesta i benigna, amb unes robes tant lluides i tant clericalment ondulants, amb una perruca tant minuciosament empolvada, tant rígida i tant vasta,—podia ser el mateix que, suara, amb un rostre agre i amb vestidures sulles de rapè, executava, fèrula en mà, les draconianes lleis de l'academia? O! paradoxa gegantina, massa monstruosa per trobar-li cap solució!

En un recó de la feixuga paret sorrudejava una porta encara més feixuga, reblada, entatxonada de forrellats de ferra i coronada d'un bosc de punxes denticulades i ferrices. Quins sentiments de profunda terror inspirava! Mai no s'obria llevat de les tres sortides i entrades periòdiques de què ja he parlat; aleshores, a cada grinyol de les seves poderoses frontices, trobàvem una plenitud de misteri—tot un món d'observacions solemniais o de meditacions més solemniais encara.

L'extens enclòs era irregular de forma, dividit en diverses parts espaioses. D'elles, tres o quatre de les més grans constituïen el pati de recreació. Era pla, i cobert d'una grava fina i dura. Recordo bé que no tenia cap arbre, ni banc ni res que s'hi assembli. Naturalment raia part darrera de la casa. Enfront hi havia una petita erola, plantada de boixos i altra arbriconeria, però només atravesàvem aquesta partició sagrada en ben rares ocasions—tals com la primera arribada a l'escola o el comiat final, o per ventura quan en haver-nos demanat un parent o amic, ens en partíem joiosament a casa nostra per les festes de Nadal o Sant Joan.

Però la casa!—quina extravagant vetusta obra que era!—Per mi, quín veritable palau d'encantament! No tenien en realitat fi el els seus revolts—les seves incomprendibles sub-divisions. Era difícil, a un temps donat, de dir amb certesa en quín dels dos pisos un s'esqueia a ser. D'una peça a l'altra era se-

MOSAICS E F ESCOFET & C

Paviments Unifas

Barcelona

Ronda Sant Pere-8

gur de trobar tres o quatre graons cap amunt o cap avall. Després les sub-divisions laterals eren innumbrables—inconcebibles—girant i tornant a girar talment sobre elles mateixes, que les nostres idees més exactes respecte de tot l'edifici no eren gaire diferents d'aquelles, a través de les quals cogitem l'infinit. Durant els cinc anys de la meua residència aquí, mai no he estat capaç d'assegurar-me amb precisió, en quina localitat remota raia el petit dormitori que m'era assignat en comú amb uns divuit o vint altres escolars.

La sala d'estudis era la més gran de la casa—del món, jo no podia estar-me de veure-la així. Era llarga llarga, estreta i llobregament baixa, amb finestres gòtiques apuntades i un sostre d'alzina. En un recó allunyat, inspirador de terror, hi havia un enclòs quadrat, de vuit o deu peus, representant el *sanctum* del nostre principal, el Reverend Dr. Bransby, durant les hores d'estudi. Era una sòlida construcció, amb una porta maciça: més aviat que no obrir-la en ausència del «Dominie», tots ens hauríem estimat més morir per la *peine forte et dure*. En dos altres recons hi havien dugues llotges anàlogues, molt menys reverides, és cert, però totavegada d'una considerable feredat. Una d'elles era el púlpit del mestre d'humanitats,—l'altre, del mestre d'anglès i de matemàtiques. Esbarriats a l'entorn de la sala, creuant-se i tornant-se a creuar en una irregularitat sense fi, hi havien innumbrables bancs i pupitres, negres, ròncs, estraiats pel temps, que s'hi apilaven desesperadament els llibres sulls de ditades, i de tal manera cicatritzats de inicials, noms sencers, figures grotesques i altres múltiples obres del ganivet, que havien completament perdut la mica de forma original que'ls hagués pertocat en els dies de l'avior. A un extrem de la sala hi havia un enorme poal amb aigua, i a l'altre un rellotge d'estupendes dimensions.

Circuit per les macices parets d'aqueixa venerable academia, vaig passar, totavegada sense tedi ni fàstic, els anys del terç llustre de la meua vida. El cervell fecunde de l'infantesa no exigeix cap món exterior de incidents per ocupar-se o divertir-se; i la monotonía en apariència llòbrega de l'escola era curulla d'excitacions més intenses que la meua juvenesa més madura no ha tretes de la luxuria, o la meua virilitat del crim. Totavegada he de creure que el meu primer desenrotllament mental tingué molt de rar—fins i tot molt de *outré*. Per la majoria dels homes, els esdeveniments de l'existència infantívola rarament deixen, en arribar a l'etat madura, cap impressió ben definida.

Tot és una ombra grisa—una recordança dèbil i irregular—una barreja confusa de febles plaers i penes fantasmagòriques. Per mi no és pas així. En la meua infantesa jo dec haver sentit amb l'energia d'un home, tot això que ara trobo empremtat sobre'l record en línies tant vives, tant profundes i tant duradores com els exergues de les medalles cartagineses.

I amb tot i això, de fet—de fet segons l'envista ordinària del món—que poca cosa hi havia allí per recordar! El llevar-se del matí, les ordres de allistar-se a la nit; les lliçons de cor, les recitacions; les mitges festes periòdiques i els passeigs; el pati de recreació amb les seves baralles; els seus passatemps, les seves intrigues;—tot això, per una bruixeria mental de temps oblidada, era fet per contenir una ferotgia de sensacions, un món ric d'incidents, un univers d'emoció variades, d'excitacions les més apassionades, i somovedores de l'espirit. «*Oh, le bon temps, que ce siècle de fer!*»

En realitat, l'ardentia, l'entusiasme, i la imperiositat de la meua naturalesa, feren aviat de mi un caràcter assenyalat entre'ls meus condeixeples, i de mica en mica, per gradacions molt naturals, em donaren un ascendent sobre tots els que no eren gaire més vells que jo;—sobre tots, amb una excepció sola. Aquesta excepció es trobà en la persona d'un escolar, que, sense cap parentiu amb mi, duia el mateix nom de baptisme i el mateix cognom meus;—circumstància poc remarcable en si; perquè el meu, malgrat de la noblesa del meu origen, era una d'aqueixes apel·lacions de cada dia que semblen, per dret de prescripció, haver estat de temps immemorial, propietat comuna de la turba. En aquesta narració, m'he anomenat, doncs, William Wilson,—nom fictici no gaire dissemblant del real. El meu homònim sol, entre'ls que en el llenguatge d'escola constituïen «la nos-

tra classe», gosava competir amb mi en els estudis de l'escola—en els esports i les baralles de la recreació—refusar una creencia cega en les meves assercions i una submissió completa a la meua voluntat—en un mot, contrariar la meua arbitrària dictadura en qualvevol respecte. Si mai hi ha hagut damunt la terra un despotisme suprem i sense fre, és el despotisme d'un infant de geni sobre'ls esperits menys enèrgics dels seus companys.

La rebel·lió de Wilson, era per mi la deü de la nosa més gran;—tant més, perquè a despit de la bravatada amb què jo publicament em feia un punt de tractar-lo, a ell i les seves pretensions, jo sentia secretament que'l temia, i no podia estar-me de considerar l'igualtat que ell mantenia tant fàcilment enfront de mi, prova de la seva superioritat veritable; ja que era de part meua un perpetu debatrem per no ser-ne sobrepujat.

No obstant, aquesta superioritat—millor dit aquesta igualtat—no era realment reconeguda sinó de mi mateix; els nostres camarades, per un inexplicable engegament, semblaven ni sospitar-la; i en veritat, la seva emulació, la seva resistència, i especialment la seva impertinent i toçuda intervenció en tots els meus designis, no assestavien enllà d'una intenció privada. Apareixia igualment desprovist de l'ambició que m'empenyia a excel·lir, i de l'energia apassionada que me'n donava els mitjans. En aquesta rivalitat, se l'hauria pogut suposar dirigit només per un capriciós desig de desballestar-me, d'esballeir-me, de mortificar-me; encara que devegades jo no pogués estar-me d'observar, amb un sentiment confús de meravella, d'humiliació i de despit, que ell mesclava amb els seus greuges, les seves impertinències o les seves contradiccions, com uns certs aires d'*afectuositat* els més intempestius, i, ben segur, els més desagradosos. Jo només podia

Fàbrica Barcelonesa de Cel·luloide, Goma i Aposits

CENTRAL:
Fontanella, 20

SUCURSAL:
Ronda de Sant Pere, 12

FABRICA: Font honrada, 3

Jogueteria, Tocador i objectes de cel·luloide ■ Ortopedia, Higiene i articles de goma. ■ Cotons, glasses, benes i sabons antisséptics.

Enviem catàlegs als compradors a l'engròs

TUSELL GERMANS - Barcelona

concebir aquest singular comportament, suposant-lo nat d'una consumada suficiència permetent-se el to vulgar del patronatge i la protecció.

Potser era aquest darrer tret, en la conducta de Wilson, que, junt amb la nostra identitat de noms i amb el mer atzar d'haver entrat a l'escola el mateix dia, escampà entre els condeixebles de les classes superiors, la opinió que érem germans. Aquests no solen enterar-se gaire estrictament de les qüestions dels més joves. Ja he dit, hauria tingut de dir-ho, que Wilson no era, ni en el grau més remot, emparentat amb la meva família. Però de segur que si *haguéssim* estat germans, hauriem estat bessons; perquè, en havent jaquit l'academia del Dr. Bransby, vaig saber per atzar que el meu homònim era nat el dinou de Gener 1813—i vetaquí una coincidència força remarcable; perquè aquest dia és precisament el de la meva naixença.

Pot semblar estrany que en despit de la continua angunia que'm causava la rivalitat de Wilson, i el séu intolerable

esperit de contradicció, jo no pogués arribar a odiar-lo absolutament. Teniem, ben segur, gairebé cada dia una querrel·la, en la qual, cedint-me publicament la palma de la victòria, en certa manera s'esforçava per fer-me sentir que era ell el que l'havia merescuda; no obstant, un sentiment d'orgull per la meva banda, i una veritable dignitat per la seva, ens mantenien sempre en termes d'una estricta conveniència, mentre que hi havia molts punts de congenialitat de caràcters prou poderosos per despertar en mi un sentiment que la nostra situació privava per ventura sola de madurar en amistat. És difícil, realment, de definir, i àdhuc de descriure, els meus veritables sentiments envers ell. Formaven una lliga violada i heterogenia;—una animositat petulant, que no era encara odi, una estimació, encara més de respecte, molt de por, amb un món de curiositat neguitosa. Pel moralista serà innecessari d'afegir, que Wilson i jo érem els més inseparables dels companys.

C. R. B. trad.

(seguirà)

de la seva existència damunt la terra? I aquell fi acomplidor, no pot ésser com el de qualsevol bestia o materia inanimada; sinó que és un fi racional, propi de l'home; i aquest fi és allò qui ha d'inspirar la manera dels actes al treballador, aquest fi, si se'l vol atendre, donarà la força de la mesura i del convenciment productiu en les operacions; aquest fi social, qui obliga tant el més pobre obrer com l'amo més opulent, és el qui exigeix la reflexió a totes hores, i el qui ha de fer consciència en tot moment; és l'acte imperatiu de la responsabilitat social, sintetització de tots els deures, a la qual l'obrer té d'obtemperar la seva conducta.

* * *

Fàcil cosa és dir dels drets de l'obrer, quan s'ha parlat dels seus deures; car són correlatius els uns amb els altres. En l'exercici humà de les activitats segons la norma de la responsabilitat social, és quan, precisament, s'ofereix als altres l'obligació també estrictíssima de respectar i fer acatament als drets de l'obrer.

Perxò, perquè és responsable; i com és responsable té que ser també conscient lliure; i si és lliure, també deu tenir quelcom seu, quelcom de propietat encara que no fos de diners o finques, però és tant i més propietat que tot això; és la propietat d'uns valors vitals; és dir, són les valors de l'home conscient qui exerceix les forces treballant per un fi suprem i racional; del qui ofereix els braços a la producció, no com una palanca de maquinària, sinó com tota una vida, amb el sentiment d'humanitat; car allò ho fa perquè'l món visqui i duri, perpetuant-se, cada dia amb més de perfeccionament.

La bestia, incapaç d'haure propietat, encara que *tingui*, encara que *posseeixi*, perxò tampoc és lliure; i si s'ha de tractar-la amb les condicions degudes a tota cosa vivent qui és sensible, no cal, però, parar ment en tot el demés que a profit es refereixi.

L'esclavatge no té altre raó de ser sinó que aquells homes són considerats completament com a coses qui no tenen res de propietat, no tene res de seu. I així l'esclau obeeix només a la força; en pitjor condició, encara, que les mateixes besties; perquè aquestes es mouen per un instint,—més o menys té certa perfecció d'espiritualitat—, i refusa'l sotjorar-se a la força bruta. L'esclau vol dir l'home abolit de sa propia personalitat, i qui ni té, en conseqüència, tot allò qui deriva de la personalitat; l'esclau ni's casa ni te família, ni te propietat, ni és lliure, en una paraula. L'esclau no

De l'Obrer

(Acabament)

Sol dir se que com que l'obrer «no té res a perdre», poc de ment deu parar en les seves accions. És terrible pensar d'aquesta guisa, i més ho és encara, el viure-hi en conseqüència. Tal cogitació no pot capir-se que la tingui més que aquell qui per vils maneigs preté fer-se un *modus vivendi* damunt l'esquena dels treballadors incautes.

L'obrer qui volgués deixar-se conduir de norma de vida tan absurda, fóra ell el primer qui's desgraduaría, al considerar-se gairebé com una màquina de producció qualsevol, «qui no té res a perdre». I si en tal màxima preté afiançar-se per anar a la revolta xorca, és allavors que manca al seu deure; i no és d'estranyar que, essent ell mateix qui no se sab respectar i qui trepitja la llei de l'armònica convivència, els altres tampoc compleixin, respectant-lo com es mereixeria i fent honor als seus drets.

La responsabilitat social s'imposa absolutament a l'obrer i és la seva gran obligació; de tal guisa, però, que d'ella li ha de venir el fruïment dels drets qui en són derivatius.

L'obrer, doncs, caient sobre d'ell el pes greu d'una responsabilitat, s'ha de cenyir a mesura i a forma ordenada de operacions. Ha de portar-se amb reflexió i consciència dels seus actes; té, per

tant, obligació estrictíssima vers l'armònia de la vida de la societat, vers el seu progrés i perfeccionament; vers la cultura i civilització humanals; té, per tant, l'obligació estrictíssima de tendir a tot allò qui és construir, i d'abominar d'allò qui és fer malbé; té d'anar sempre amb l'afirmació, i no deu admetre l'esperit negatiu, l'odi, l'animositat consuetudinària i sistemàtica, el mal-parlar de l'amo, només que perquè és l'amo.

Aquell braç venjador qui pega foc a la fàbrica, aquell acte maleidor de l'obrer qui s'escuda en la irresponsabilitat, aquella gesta, filla del «no tenir res a perdre», quina valor positiva de millorament i de benestar aporta a la classe treballadora i a la vida de tots els homes? No és indiscutible que'l foc al destruir-ho tot, causa un perjudici, perquè minva el tresor dels homes?

L'obrer, per ser home i per ser tal obrer, té una missió a complir; ell és al món, altrament que per atzar; també ell en l'engranatge complicadíssim de la vida té el seu lloc per el desenrotllament d'una activitat qui deu retre profit al còs social. L'obrer, per ser home i per ser tal obrer, té destinat un fi a complir; com no fóra digne de blasme aquell qui hagués passat per aquesta vida, vanament, sense deixar un rastre

té esposa, tindrà, si voleu, una o moltes dones, per a produir en profit de l'amo; l'esclau no té fills, ell només produeix criatures, que'l senyor cura de fer alimentar i creixer pel bé propi.

Així pot dir-se, també, en síntesi, que el dret fonamental, i basador de tots els altres, en l'obrer, és el que ell tant home és com el més riquíssim ciutadà; que ell és un ser qui gosa de perfecta llibertat, i per tant és dotat d'intel·lecte, de raó i de consciència. L'obrer és una força conscient, per tant deu respectar-se'l seu treball com una cosa sagrada, no ha de mirar-se senzillament com qualsevolga altra activitat o força mecànica. L'obrer produeix per voluntat, lliurement; doncs la seva acció és una acció humana, qui té la valor incalculable de les múltiples i vitals funcions físico-psíquiques qui hi intervenen per a generar-la; per consegüent així ha de ésser respectat el seu treball, i no considerat barroerament, com un dinamis-

me, qui mou energies amb metre i compàs i combustible.

L'obrer no és la força qui treballa per a donar profit, l'energia qui's desenrotlla per un producte qualsevol material; l'obrer, més que tot això, és el company, és l'home qui presta ajuda a l'altre home per l'humanitat, és el cooperador del ric i del potentat en l'obra de conservació i perfeccionament humans.

D'aquesta manera deu ésser mirat el obrer, així ell té dret que se'l tracti, com un company de la vida. Des de l'hora que això s'ia assolit, penso que tot allò tant gros i sonant de la «*qüestió social*» quedaria sinó esfumat, tant de poc moment, que la seva solució resultaria bellament assequible.

LL. BERTRAN I PIJOAN

El millor Cafè és el torrefacte de **La estrella**.—Carme (Davant de Betlem).

De la Premsa

Escenas de Londres

EL "GENTLEMAN"

Mientras otras naciones pretenden llevar la democracia hasta sus últimas consecuencias y hallan en un oculto regocijo en suprimir y acogotar al tipo del caballero, he ahí con qué noble distinción mantiene Inglaterra su ejemplar aristocrático del *gentleman*. Para el inglés no ha perdido significación el hilo que nos une al pasado; sobre la pompa y la gesticulación de las revoluciones, en el alma inglesa perdura el culto de la obra tradicional.

Y es cierto que los pueblos donde la caballería tuvo un sentido orgánico y profundo, hoy sienten más que nada una íntima aversión sobre el caballero. Entendamos, naturalmente, por caballero algo muy distinto de la persona bien vestida, bien educada, que circula en nuestro rededor; la industria moderna y la universalidad de los negocios, hacen assequible a cualquiera el usufructo de un traje correcto y de unos billetes del Banco; pero todo esto, mezclado con maneras convencionalmente distinguidas, no convierten a un hombre en caballero.

Aquellos señores italianos del Renacimiento, príncipes de la iglesia o de las armas, nobles tiranos a veces, pródigos en la protección de artistas y poetas, ¿cómo han podido difuminarse y desvanecerse? De los caballeros de Francia, modelo para los ca-

balleros de toda Europa; de aquellos caballeros que acompañaban a Bayardo y que daban tono al mundo desde Versalles, ¿cuántos han podido pervivir?... Los grandes almacenes de ropas hechas surten hoy en Francia las exigencias de los hijos de los tenderos; rostros encarnados y mofletudos, agilidad arrivista y una alta disposición para el ahorro, han formado de los franceses una cosa media, circulante, ambiente, bastante distinta al antiguo modelo versallesco.

Pero en Inglaterra es donde se nota el poder de los grandes impulsos, su influencia universal que desciende a los últimos peldaños sociales.

De este modo el tipo del *gentleman* conduce su prestigio y su ley hasta el bajo pueblo. No se trata, pues, de una clase encastillada, remota que repugna rozarse con las clases inferiores; no es el *gentleman* un sujeto como en las sociedades orientales, o como en las monarquías primitivas; frente al *gentleman* no existe una masa grosera y bruta. Todo el pueblo inglés, en la medida de sus recursos, practica el curso de la caballería.

Tan pronto como desembarcamos en Inglaterra, un fenómeno sale a nuestro encuentro: la unanimidad de lo tácito. Las personas tienen especial placer en no molestar a sus semejantes. Se puede molestar

de muchas maneras; generalmente, al no pisar a nuestro vecino o al no ofenderle con palabras agresivas, pensamos que todo está cumplido. Pero cierto es que la molestia consiste en algo más: en las voces altas, en los ademanes excesivos, en la libertad que damos a nuestras explosiones de alegría o de dolor, en nuestras interjecciones de rabia, en el apresuramiento para tomar un tranvía, en las discusiones a gritos sobre cualquier futeza, en el mirar airado, en el transeunte importuno, en la rijosa mirada, larga, sostenida, que dedicamos a una mujer que no conocemos.

En Inglaterra comprobamos, en fin, que la vida puede realizarse con bastante menos gestos y voces que los habituales. También observamos que no son precisos del todo ni el diapason de voz ni la nerviosidad de movimientos que nosotros usamos. Es verdad que la parsimonia en gestos y voces es peculiar a otros muchos pueblos septentrionales; pero el inglés inyecta en este sentido de la parsimonia un íntimo propósito de corrección, que es lo que hace precisamente al «gentleman». El «gentleman» cultiva y perfecciona, civiliza la tendencia septentrional de la parsimonia, amplificando, pues, la obra de la naturaleza hasta rendir la obra humana, de arteificio, de convención, de sociabilidad.

Lo tácito, extendido a todas las clases y a todos los momentos, es lo que significa a Inglaterra y llama principalmente la atención del extranjero. A veces, cuando nos acordamos del ruido, la movilidad ratonil y la jactancia de los países latinos, llegamos a pensar que estamos viviendo en otro mundo, o que la gente se ha convertido toda en automática. Oímos hablar, y las voces no traspasan un tono medio, una articulación sobria, comedida. La voz, por lo demás, en este dulce idioma inglés, tiene siempre una inflexión como acariciadora; por casualidad se oyen voces roncas; todos los hombres tienen acento de barítono, y las mujeres suavizan su diapason vocal hasta el extremo. ¿Qué es esto, pues, sino cortesía?

En la calle, ¿con qué derecho han de importarnos los gritos fieros de los vendedores ambulantes? Así, los que vocéan periódicos lo hacen con una exclamación breve, gutural, simple. Pasa el traperero, pasa el carbonero, pasan los oficios más toscos por la calle, y a nadie se le ocurre proclamar su mercancía con voces estentóreas o gritos agrios. También en esto se acuerda uno del vocerío mercantil y ambulante de nuestras calles del Sur, y, pensamos que esto es también, respecto a Inglaterra, una forma de la cortesía, de la caballería.

En ninguna parte he observado mayor pulcritud, correlación y mesura, especialmente en el trance de tomar un tranvía o asaltar un tren metropolitano. Ved ahí un momento crítico para las muchedumbres; he ahí el instante difícil en que mejor se

aquilata el temperamento y la educación de un pueblo. ¿Con qué horror no miraría un inglés nuestros encontronazos, codazos, disputas, feroces egoísmos, ante una taquilla de billetes o ante un tranvía que va a partir? En Londres esos momentos críticos nunca son difíciles. Unos a otros, todos los circunstancias, como estando en inteligencia, se ceden el lugar merecido, avanzan o retroceden, toman la fila, resguardan al niño, dejan pasar a la mujer; y todo esto, además, sencillamente, sin darle mayor importancia. Y esto también es tácito, flor íntima de la cortesía.

Pero ya se sabe que la caballerosidad resalta más que nada en nuestras relaciones con la mujer. Si el caballero se considera en principio y en esencia como amparador del débil y del oprimido, la mujer es la persona humana que más pronto reclama nuestro respeto. Ella es débil; pero ella además es bella, la cosa más apetecible y deseada... Está envuelta en peligros y nosotros somos los llamados a salvarla de ese enorme peligro de la tentación. Vencer nuestros deseos y apetitos, con relación a la mujer, es el fruto de la civilización, y tiene un nombre civilizado y universal galantería.

Ahora bien, una perfecta galantería necesita provenir de lo tácito. La galantería formal, externa, reside en muchas personas, en muchos pueblos; se puede aprender, tal como se aprende el manejo delicado del tenedor. Lo difícil de aprender, puesto que hace falta sentirlo, es aquella otra galantería que estriba en todos los actos, y hasta podría decirse que en todos los pensamientos.

El pensamiento suele ser el galante, y no la palabra. Mientras un hombre traza ante una señora una impecable reverencia, su pensamiento puede estar causando a esa señora una intanda descortesía. Entonces, por ley de naturaleza, algo saldrá a los ojos, al rostro del hombre, que está ofendiendo el pudor de la mujer. Sus ojos, por ejemplo, insinuarán una mirada codiciosa, obscena, sobre el seno de la señora, y todas las reve-

rencias y palabras corteses habrán perdido su valor.

Pocas veces renuncia el meridional a su condición de Tenorio. El Tenorio—si se me permite—es un hombre esencialmente grosero. Para el Tenorio es siempre la mujer una presa, una buena presa; se sale a la calle o se entra en un salón, por consiguiente, en calidad de corsario, a la caza de víctimas. El Tenorio recalca su amor por las mujeres; nadie como él las ama, en efecto, puesto que las desea y persigue, piensa en ellas de continuo y las hace objeto de cien adulaciones. Pero el Tenorio, amando tanto a la mujer, no tiene de ella sino un concepto: el de hembra. Aquí está su enorme descortesía. Y no hay duda que una gran obra de la civilización, y especialmente de la caballería, es haber convertido la hembra en mujer.

El inglés tiene en esto un plan definitivo. Jamás piensa que la mujer que pasa por la calle ha de ser suya; no se imagina, yendo sentado frente a una mujer, que ha de conquistarla, subyugarla, fascinarla por medio de miradas insistentes, abrumadoras, persecutorias. Si rinde un servicio a una mujer, si recoge el manguito que se cayó o cede el asiento en el metropolitano, no piensa que estos servicios ha de cobrarlos con una mirada, con una sonrisa o un guiño. Estas sutiles cortesías son ejecutadas con la mayor naturalidad, sin más que un saludo, o sin nada siquiera...

Porque el inglés no abusa de los gestos; rehúsa la manifestación externa de sus sentimientos. ¿Por frialdad, como se calcula generalmente? Nada tan lejano a la verdad como un tipo de inglés seco, duro, insensible. Nada, en cambio, tan dulce y cortés como el alma inglesa.

La cortesía británica alcanza a los ínfimos detalles, y es así como en Inglaterra, no obstante la reconocida esplendidez inglesa, se prodigan tan poco las propinas. El camarero, después que nos ha servido, se retira sin solicitar nada de nosotros. Es una prueba de respeto a nuestro semejante inferior,

no abrumarle con nuestra impertinente propina.

¿Y qué decir de la *confianza*? En pocas partes del mundo, como en Inglaterra, se confía cada uno a la honradez, a la caballerosidad del otro. El chico que reparte tarros de leche por las casas, deja su bicicleta en la calle, sin miedo de que nadie la toque; es más, deja el tarro de leche a la puerta de la habitación, y no presume que ningún vecino deseará hurtarlo. ¡Con qué asombro vemos, al tomar un billete de ferro-carril, que no existen en Inglaterra talones de resguardo para los equipajes! Se entrega el baul o la maleta en el furgón del tren, y a la llegada se acude a recogerlo. Basta señalarlo con el dedo, para que nos lo entreguen... Esto sería inverosímil, absurdo, en nuestras latitudes. Esta confianza plena, moral, varonil, es otra demostración de caballería. El «gentleman» se ha universalizado, pues, y se ha introducido en todas las capas, consintiendo que los más humildes mozos de equipajes fien en la palabra del semejante y todavía más, se hagan fiar por su palabra, siendo tan humildes y desamparados.

Cuando los belgas que huían de los alemanes se refugiaron en Londres, hubo entre los tenderos una grave perturbación. Era que los belgas estaban acostumbrados a regatear y los comerciantes londinenses no comprendían, no concebían ese manejo de chalan o de gitano tan impropio de personas cultivadas. Allí se pusieron nada más que en este detalle, frente a frente dos razas, dos morales, dos civilizaciones. El «gentleman» llega asimismo hasta el fondo de las tiendas y un tendero inglés se siente perturbado, tal vez indignado, cuando un comprador de diferente plano moral le invita al chaloneo.

Yo he querido hacer este elogio del «gentleman» como una compensación a Inglaterra, el pueblo que tantos pecados ha cometido...

JOSÉ M.ª SALAVERRÍA

Londres 20 de noviembre de 1914

(La Vanguardia)

Editorial Ibèrica, Passeig de Gracia, 62-BARCELONA

Obres completes

de l'Il·lm. Sr. Dr.

D. Josep Torras i Bages

Bisbe de Vich

Vuit grans volums de 400 a 500 planes cada un, amb paper luxós i refinadíssima impressió

Preu de l'obra:

Per subscripció, pagament a la bestreta

Rústega Ptes. 35
Tela 45

Acabat el temps de la subscripció la obra valdrà

Rústega Ptes. 45
Tela » 50

Informació

Un manifest

Heus-aquí, ara, el manifest del Comitè de amics de l'unitat espiritual d'Europa que han publicat els diaris barcelonins:

«Tant llunyà a l'Internacionalisme amorfe com a qualsevulla estret localisme, se constitueix a Barcelona un grup d'homes de professió espiritual, per afirmar la seva «creencia irreductible en l'unitat moral d'Europa» i per a servir a aital creencia, dins lo que toleri l'angoixa tràgica de les circumstancies actuals.

El principi de que partim és que la terrible guerra que avui esqueixa el còs de la nostra Europa, constitueix, per definició, «una Guerra Civil».

Una guerra civil no vol dir precisament una guerra injusta. Però llavors cal justificar-la en un conflicte entre grans interessos ideals. I, al desitjar la victòria de qualsevol d'ells, cal desitjar-la per a la comunitat de la república europea i en el seu general benefici. No li ha d'ésser lícit, doncs, a cap de les parts en pugna, treballar per a la destrucció completa de l'adversari. Menys lícit és encara partir del supòsit nefand, que una qualsevulla de les parts es trobi ja de fet excluida de la comunitat superior.

No obstant, ens ha capigut el dolor de veure com aquestes assercions eren admeses i propagades amb furia i no sempre en vulgars ambients ni per veus desprovistes de autoritat. Durant tres mesos ha semblat que el nostre concepte d'Europa naufragava. Però una reacció comença a dibuixar-se. Mil indicis fan augurar que, al menys en lo ideològic, prest els vents vindran en assegurar-se i que aviat renaixeràn dins les millors consciències, els valors eternals.

Nosaltres ens proposem de col·laborar an aquesta reacció, de contribuir a son coneixement i, fins on arribin les nostres forces, al seu afermament. No estem pas sols. Ens acompanya de tots els llocs de la terra estant l'anhel de mols esperits clarividents i el vot tàcit de milers d'homes de bona voluntat, que per damunt de les seves personals preferències o simpaties, saben restar fidels a la causa d'aquella unitat moral.

Ens acompanya idealment, sobre tot, de estant de les llunyaduries de futur, l'aprovació dels homes que demà anomenaràn bona l'obra humil a que nosaltres ens donem avui.

Per a primer pas de l'obra, ens esforçarem en donar la millor publicitat possible a la notícia quants fets, de declaracions i manifestacions es produeixen, bé en els països bel·ligerants, bé en els neutrals i on es reveli la restauració d'un sentit de síntesi superior i d'altruïtat generosa.

Més endavant podrem posar al servei de la nostra acció empreses noves.

No demanem altre cosa als nostres amics, a la nostra premsa, als nostres conciutadans que una mica d'atenció a aquestes palpitations de la realitat, una mica de respecte als interessos d'humanitat superiors, una mica d'amor a les grans tradicions i a les riques possibilitats de l'«Europa una».

Barcelona 27 de novembre de 1914.

Eugeni d'Ors, Manuel de Montoliu, Aureli Ras, Agustí Munia, Telesfor de Aránzadi, Miquel S. Oliver, Joan Palau, Pau Vila, Enric Jardí, E. Messeguer, Carme Karr, Esteve Terradès, Josep Maria López Picó, R. Rucabado, E. Cuello Calón, M. Reventós, J. Farràn i Mayoral, Jaume Massó Torrents, Jordi Rubió i Balaguer».

Centre Excursionista de Catalunya Secció d'Arquitectura

III Concurs d'Arquitectura

Arqueologia Arquitectònica

Tema I. Estudi complet d'un castell mig-ieval de Catalunya. (Descripció, plans i fotografies.)

Premis: de l'Institut d'Estudis Catalans: Volums publicats del seu Anuari.—De la Secció d'Arquitectura del Centre Excursionista de Catalunya: 100 pessetes.

Tema II. Estudi d'una casa senyorial antiga de Catalunya.

Premis: Del President de la Secció d'Arquitectura del Centre Excursionista de Catalunya: 100 pessetes.—De la revista «Arquitectura y Construcción: Col·lecció dels números publicats.—De la casa editorial Martínez: «Carpintería Moderna».

Tema III. Monografia d'una masia catalana.

Premis: De D. Josep Puig i Cadafach: «La arquitectura romànica a Catalunya» i demés publicacions pròpies.—De D. César A. Torras: Guia del «Pirineu Català» i demés publicacions.—De D. Juli Soler †: «La Vall d'Aràn» i col·leccions de postals.

Tema IV. Recull de plantes inèdites de construccions catalanes de caràcter religiós, civil o militar.

Premis: De l'Excel·lentíssim Senyor Arquebisbe de Tarragona.—De l'Excel·lentíssima Diputació: Lot de llibres.

Tema V. Col·lecció de dibuixos o fotografies de detalls d'Arquitectura en les viles de Catalunya. (Porxes, places, balconades, etc., etc.)

Premis: De la casa Parera: Any I de la revista «Materiales y Documentos de Arte Espanyol».—De D. Narcís Cuyàs: Una mà-

quina per a fotografiar, pròpia per a arquitectura.

Tema VI. A la millor aquarela d'un monument històric nacional.

Premis: De l'Associació d'Arquitectes: Col·lecció d'Anuaris i publicacions socials.—Del President de l'Associació: 50 pessetes.

Projectes i Estudis d'Arquitectura

Tema VII. Estudi complet d'una vila d'esbarjo en un poble veí de Barcelona (amb mobiliari i jardins).

Premis: De l'Excel·lentíssima Diputació: 200 pessetes.—Del Centre Excursionista de Catalunya: L'obra «Andrés Palladio», Volum I de la «Bibliothek alter Meister der Baukunst» i altres llibres.—De D.ª T. A.: 100 pessetes.

Tema VIII. Estudi d'una font decorativa per a una petita plaça pública

Premis: De la casa Fabre i C.^a: L'obra «Toute l'Italie» (2.000 fotografies).—De D. Francisco Santacana: Catàleg del Museu Arqueològic Santacana (Martorell).

Tema IX. Projecte de xameneia revestida de ceràmica.

Premi: De la casa Casimir Vicens: 100 pessetes.

Tema X. Dibuix per a un arrambador de rajoles de València.

Premi: De la casa Pujol i fill: 50 pessetes.

Tema XI. Dibuix per a baldoses hidràuliques.

Premi: De la casa Bulet. Cervera i C.^a: 100 pessetes. El dibuix sols podrà exigir cinc rajoles: una d'angle, dos de cenefa i les altres dos de camp.

BASES

I. Podràn concórrer als temes d'Arqueologia arquitectònica tots els socis del Centre Excursionista de Catalunya i els alumnes de l'Escola d'Arquitectura; per a concórrer als temes de Projectes i Estudis d'Arquitectura caldrà ésser alumne de l'Escola d'Arquitectura.

II. Els treballs presentats deuràn ésser rigurosament inèdits. Convindrà presentar-los amb marcs o en bastidors per a l'Exposició que d'ells se farà al públic. El plaç de admissió dels treballs finirà el 31 de gener de 1915, rebent se fins a tal data en el local del Centre Excursionista de Catalunya (Paradís, 10, pral.), de quatre a set tarde. Els treballs premiats quedaràn de propietat del Centre o de les cases industrials ofertores de premis, les quals podràn executar els projectes.

III. El Jurat que adjudicarà els premis se compondrà dels següents membres: els presidents del Centre Excursionista de Catalunya i de la Secció d'Arquitectura, D. César A. Torras i D. Josep Domenech; D. Jeroni Martorell, de l'Associació d'Arquitectes; D. Adolf Florensa, de l'Escola d'Arquitectura; D. Joaquim Folch i Torres, crític d'art, i dos membres més, elegits pels concursants. Per a elegir-los, cada un d'aquells acompanyarà als seus treballs un sobre clos amb els noms de dos arquitectes. El Jurat estarà facultat per a deixar d'adjudicar els premis que consideri oportú i canviar l'adjudicació d'algun d'ells,

Institut d'Estudis catalans
Secció de ciències

S'ha publicat el volum tercer del segon any de la publicació científica internacional, que edita aquesta Secció, amb el nom de

«ARXIU DE L'INSTITUT
DE CIÈNCIES»

contenint el següent interessantíssim

SUMARI

- A. VON TSCHERMAK. Die Lehre von der tonischen Innervation.
E. RAFAEL VERHULST. Una representació en l'espai dels feixos de còniques planes.
R. TURRO. Orígens de les representacions de l'espai tàctil.

RESSENYA

- M. A. FARGAS. Primer Congrés de Metges de Llengua Catalana. — J. J. PAWLOW (Extret per J. CARRASCO). L'investigació de les activitats nervioses superiors. — F. J. RUBIO. Sobre equacions integrals. — M. DALMAU. Els nous treballs d'Emili Fischer sobre l'estructura química del taní.

LLIBRES

- J. R. Carracido: LA MICELA EN BIOQUÍMICA. — J. Gómez Ocaña: LOS ALIMENTOS MINERALES.

PERIODICS

- MIND. H. J. Knox: William James and his Philosophy. — JOURNAL DE MA-

THEMATIQUES PURES ET APLIQUES. Ch. Platrier: Sur les mineurs de la fonction déterminante de Fredholm et sur les septimes d'équations intégrales. — RENDICONTI DELLA R. ACCADEMIA DEI LINCEI. L. Orlando: Sobre alguns polinomis definitos considerats per Hurwitz. L. Orlando: Una observació sobre les series de potencies. — G. Sannia: Observacions sobre les funcions contínues. — E. Bortolotti: Un teorema de Pau Ruffini sobre la «Teoria de les substitucions». — E. Pascal: Intègral per a l'equació diferencial de la ordògrafia relativa al moviment d'un projectil en un medi resistent qualsevol. — A. M. Molinari: Sobre el teorema de Hadamard. — T. Levi-Civita i P. Stäckel: Sobre les funcions que admeten una fórmula d'addició del tipus. — Biaggio: Sobre un mètode d'aproximació de les rels d'una equació algebàrica. — L. Orlando: Sobre la permutabilitat de dos signes de límit. — NIEUW ARCHIEF VOOR WISKUNDE. D. Pompein: Sobre certes series de fraccions simples. — J. Kürschak: Sobre conjunts de series de potencies. — ANNALES DE L'ACCADEMIA POLYTECHNICA DO PORTO. O. Blumenthal: Exemples senzills de series no equiconvergentes. — T. Astuti: Sobre una fórmula quadràtica definida positiva. — F. G. Teixeira: Petites notes sobre la Geometria de les corbes especials. — ANNALES DE CHIMIE ANALYTIQUE. E. Isnard: Investigació dels silicats solubles en els sabons. — THE ANALYST. J. E. Saul: Reacció molt sensible del clorur àuric. — BULLETIN DE LA SOCIETE CHIMIQUE FRANÇAISE. F.

Viala: Estudi tèrmic i crioscòpic de les mescles de benzol i d'alcohol etílic. — G. Bertrand i G. Weisweider: Composició de l'essència de cafè. — Sobre un mètode de preparar els alcohols primaris de la serie benzènica. — Tiffeneau: Acció del nitrat de plata sobre les iodhidrines. — Un nou revelador. — ZEITSCHRIFT FÜR ANALYTISCHE CHIMIE. W. Jakob: Separació de l'alumini i del crom. — BULLETIN DE LA SOCIETE DE CHIMIE FRANÇAISE. E. Rengade: Calors específiques i caloríes de fusió dels metalls alcalins. — A. Behal: Preparació de l'àcid cianúric a partir de la urea i del clor. — Murat i Amouroux: Síntesi d'alcohols terciaris a partir de la isobutirona. — M. Tiffeneau i K. Fuhrer: Acció dels anhídric i clorurs d'àcids sobre les benzilamines terciaries. — B. de Rességnier: Acció de l'àcid hipoiodós sobre els hidrocarburs tenint un doble enllaç. — Marqueyrol i Murasur: Reacció de la difenilamina. — A. Kling, V. Genin i D. Florentin: Sobre el dosat d'alcali lliure en les soses comercials i en els sabons. — F. Ducelliez i A. Raynaud: Sobre la preparació del bromur de manganès anhidre. — G. Vavon: Hidrogenació del limonèn. — P. Sisley i Frese: Acció dels derivats diazòics sobre els olis vegetals.

L'Institut anuncia, entre les seves publicacions en premsa, una nova entrega de la «Flora de Catalunya», unes monografies de Fauna malacològica, el segon volum de l'Anuari de Biologia i els «Treballs de l'Estació per a estudis aerològics, muntada a Barcelona pel mateix Institut.

— Camiseria
i Corbateria

— Boqueria-32

:: BARCELONA ::

ESPECIALITAT —
en CAMISES a MIDA
GRAN BARATURA
— de PREUS

AIGUES MINERALS NATURALS
 de la
SOCIETAT ANÓNIMA
VICHY CATALÁN

Aigues hipertermals, de temperatura 60°, alcalines, bicarbonat-sòdiques. Sense rival pel **reumatisme**, la **diabetes** les afeccions del **estómac**, **fetge**, **melsa**. Aquestes aigues, de reputació universal, no mes es venen embotellades i les botelles duen tots els distintius ab el nom de la **Societat Anònima Vichy Catalán**. Cridem la atenció dels consumidors, i molt particularment dels malalts, per tal que no es deixin sorprendre admitint com idèntiques a les nostres aigues d'altres **artificials** que s'ofereixen en aquest mercat amb noms de **fonts imaginaries** que no mes son marques de fàbrica i no **fonts de origen**.

DE VENTA A TOTES PARTS

Administració: **RAMBLA de les FLORS - 18-ent.**

VIUDA DE
JOSEP RIBAS

MOBILIARIS DE LUXE
EN ESTILS CLÁSSICS I MODERNS

INTERIORS COMPLETS

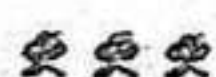

SECCIÓ COMERCIAL

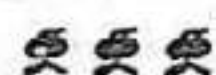
MOBILIARIS
EXTRAORDINARIAMENT BARATOS

METAL LISTERIA & LÁMPARAS

OBJECTES D'ART

PARQUETS PLEGABLES (PATENTATS)

Despatx: Plaça de Catalunya, 7
Magatzems Obradors: Consell de Cent, núm. 327

LA HISPANO SUIÇA
 Fàbrica de Automòbils Espanyola

Obradors a Barcelona:
 Carretera de Ribas, 279
 (SAGRERA)
 Telèfon 8.250

Telegrames i Telefonemes
Automòbils - BARCELONA

Sucursal a França:
Levallois Perret
 (PARIS)

Chassis de turisme de 12/15, 15/20, 30/40 y 45 HP. Els mes ràpits i els mes econòmics de essència i neumàtics.

Chassis per omnibus camions, 15/20 y 30/40 HP. Pera transport de passatgers, servei de col·legis i d'hotels i ambulancies sanitaris.

Per transports de 1', i de 3 tonelades i servei de correus.

Grupes marins, de 6, 15 i 30 HP.

Per canots de recreu, transports de passatgers, serveis de pràctics de ports salvament de naufragis i auxiliars de barco de pesca.

Làmpara "KRANZ"

LLUM BLANCA COM LA DEL SOL
VERITABLEMENT INSENSIBLE A LES SOTRAGADES
LLUM CONCENTRADA SOBRE L'OBJECTE, SENSE QUE
SE'N PERDI UN SOL RAIG
FORMA ELEGANT : TAMANY REDUIT

CLAVELL GERMANS
 Barcelon-Rambla de les Flors, 16 (Dipòsit)
 Mataró-Biada, 5 (Fàbrica)

COMPANIA "UNIC", S. A.
 -Corts Catalanes, 401-
 Barcelona